

Grønland har spillet en ikke ubetydelig rolle op til virkeliggørelsen af Arktisk Råd, og vi har store forhåbninger om, at den danske regering og Folketinget i et godt samspil med Grønland og ikke mindst de deltagende NGO'er vil udvikle Arktisk Råd til at blive et handlekraftigt organ. Vi kan formentlig alle være enige om, at det er i alles interesse, at det arktiske område skal gå en fremtidig udvikling i møde i harmoni med de arktiske folks ønsker og i et gunstigt samspil mellem de berørte arktiske stater.

Ligesom man her i Danmark har en heftig debat om den fremtidige trafikstruktur, går bølgerne også højt i Grønland om, hvorledes vi skal indrette os for at binde Grønland sammen internt og i forhold til Danmark og udlandet. Arbejdet på fire landingsbaner i Grønland for fastvingede fly er nu påbegyndt, og tre andre er på forberedelsesstadiet. Alle, der har rejst i Grønland vil kunne forestille sig, hvilken banebrydende ændring, det vil betyde for den interne trafik og samkvemmet mellem de forskellige dele af det store land.

Trafikken mellem Grønland og Danmark varetages af SAS, og SAS har monopol på denne rute indtil år 2004. Trafikministeren og mange andre vil være vidende om den kritik, der gennem længere tid har været af atlanttrafikken i kraft af dette monopol. Nu her 17 år efter hjemmestyrets indførelse er det i sig selv lidt grotesk, at vi stadig ligger under for monopoler – med tanke på de ikke helt så gamle dage med Den Kongelige Grønlandske Handel, og hvad ved jeg.

Med den liberalisering, der i europæisk sammenhæng er i fuld gang inden for lufttrafikken, og med den stavnsbinding, som vi føler os hensat til, må det virke naturligt for alle her, at vi ønsker at skabe et atlanttrafiksystem, der tilgodeser de krav, som Grønland anno 1996 og for den sags skyld også omverdenen stiller til et tidssvarende trafiksystem.

Den verserende debat her i landet om psykisk syges forhold indbefatter også vilkårene for psykisk syge grønlandere, der opholder sig på institutioner her i Danmark.

Der er mange gode grunde, som statsministeren også kom ind på i åbningstalen, til at forbedre behandlingstilbudene og vilkårene generelt for de psykisk syge.

Jeg har tidligere her fra talerstolen været inde på de specielle forhold, som de grønlandske patienter må leve under i et for dem fremmed land med et fremmed sprog og en fremmed kul-

tur. Det er, som jeg også tidligere har udtrykt, nødvendigt, hvis vi skal udvikle vort land Grønland og vort samfund til at være et helt samfund, at vi selv påtager os ansvaret for vore psykisk syge og de mennesker, der ifølge statsministerens terminologi er udstødte af samfundet.

Grønlands Landsting skal under sin igangværende efterårssamling have en principdebat om hjemtagning af vore psykisk syge. Det vil være første skridt, er jeg sikker på, mod det mål, som vores hjemmestyreordning i sig selv er udtryk for, nemlig en politisk overtagelse af også dette vanskelige område, ligesom vi nu diskuterer overtagelsen af politietaten og retsvæsenet.

Thulesagen har på mange måder og med efterhånden mange facetter været på den danske og den grønlandske dagsorden i snart mange år, ja, i alt for mange år. Nu er Thulesagen også kommet på den internationale dagsorden. FN's Racediskriminationskomité har efter det for mig oplyste i foråret forhørt sig hos den danske regering vedrørende omstændighederne omkring inuits tvangsforflytning og spørgsmålet om deres erstatningskrav. Det ville derfor være interessant at høre fra statsministeren eller udenrigsministeren, hvorledes regeringen har reageret på denne forespørgsel fra FN.

I det hele taget har Thulesagen taget så mange drejninger, specielt i det sidste års tid, at man ofte har svært ved at se en ende på dem. Et undersøgelsesudvalg færdiggjorde i 1995 en diger rapport, som har givet anledning til en række udfald fra primært forskerside. Dansk Udenrigspolitisk Institut skulle nu være tæt på færdiggørelsen af sine undersøgelser, men i mellemtiden er der igen kommet nye oplysninger frem om tvangsforflytningen af befolkningen i forbindelse med Thulebasens etablering.

For at gøre det så kort, som det nu er muligt: Jeg mener, at det nu må få en ende med at mudre sagen mere til med flere undersøgelser og udsættelser. Den grønlandske landsstyreformand, Lars Emil Johansen, siger i dag til Jyllands-Posten, at Thulesagen må kulegraves, og hr. Lars Emil Johansen siger videre: »Vi har hele tiden ment, at befolkningen blev tvangsforflyttet. Det har den danske regering jo også tidligere ment.«

Jeg vil gerne her og nu opfordre regeringen til at stikke hul på den efterhånden betændte byld, som tvangsforflytningen af inuit efterhånden har udviklet sig til. Jeg ved, at det er en vanske-